

## **ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ДЕРЖАВНОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ЩОДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ДІТЕЙ, ЩО МАЮТЬ СТАТУС ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

**Опацький Р. М., Молчанов Р. Ю.**

### **ВСТУП**

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю забезпечення належного рівня захисту прав дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО), в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави. У сучасних реаліях Національна поліція України та Державна служба України у справах дітей відіграють ключову роль у створенні безпечового середовища для таких дітей, що передбачає не лише фізичний захист, а й гарантування їхніх соціальних, освітніх і правових прав.

Правові аспекти статусу внутрішньо переміщених осіб закріплені в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (2014) та інших нормативно-правових актах, що визначають механізми соціального захисту цієї категорії громадян. Водночас Закон України «Про Національну поліцію» (2015) визначає функції та завдання поліції, які включають забезпечення безпеки дітей, особливо тих, хто опинився у складних життєвих обставинах.

Науковці приділяли значну увагу питанням правового статусу ВПО та особливостям їхнього соціального захисту. Зокрема, Т. Цимбалістий та А. Блащак досліджували правовий статус ВПО в Україні, висвітлюючи ключові проблеми їхньої інтеграції (2019). В. Шевирталов також аналізував цю проблему в контексті публічного управління та адміністрування (2024). У свою чергу, Грекул-Ковалик та Хомишин розглядали виклики, пов'язані з реалізацією права на освіту для дітей-ВПО (2024, 2017).

Щодо забезпечення безпеки дітей у кризових умовах, важливі дослідження були проведені Є. Зеленським, який розглядав роль Національної поліції у забезпеченні прав дитини під час воєнного стану (2024), а також Г. Муляр, який аналізував діяльність поліції в умовах воєнного стану (2023). Важливі аспекти взаємодії поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення безпеки дітей

висвітлено у монографії С. Вітвіцького, А. Захарченка, А. Бобкової та С. Алфьорова (2024).

Таким чином, дослідження взаємодії Національної поліції України та Державної служби України у справах дітей щодо створення безпекового середовища для дітей-ВПО є вкрай актуальним. Від ефективності цієї взаємодії залежить рівень захищеності прав дітей, їхня соціальна адаптація та інтеграція в суспільство, що є ключовим завданням державної політики в умовах збройного конфлікту та післявоєнного відновлення України.

Метою дослідження є комплексний аналіз правових, організаційних та практичних аспектів взаємодії Національної поліції України з Державною службою України у справах дітей щодо створення безпекового середовища для дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення механізмів цієї взаємодії.

Завдання дослідження: Визначити поняття, ознаки та правовий статус дітей, які є внутрішньо переміщеними особами в Україні. Проаналізувати нормативно-правову базу, що регламентує права та соціальні гарантії дітей-ВПО. Дослідити повноваження Національної поліції України щодо забезпечення прав і свобод дітей-ВПО. Визначити специфічні механізми та практики забезпечення безпеки дітей-ВПО органами поліції. Розглянути нормативно-правові акти та організаційні механізми взаємодії Національної поліції з Державною службою України у справах дітей. Проаналізувати організаційні форми та методи співпраці між зазначеними органами для забезпечення безпекового середовища дітей-ВПО. Визначити основні проблеми та перспективи розвитку співпраці між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей у сфері захисту дітей – ВПО.

## **1. Правовий статус дітей, які є внутрішньо переміщеними особами в Україні**

У сучасних умовах політичних, соціально-економічних та правових трансформацій, що відбуваються в Україні внаслідок збройного конфлікту та тимчасової окупації певних територій, проблема забезпечення прав та законних інтересів дітей, які набули статусу внутрішньо переміщених осіб, набуває особливої актуальності. Правовий статус таких дітей є складовою частиною загального правового статусу внутрішньо переміщених осіб, що визначається як особи, які вимушені були залишити місце свого постійного проживання внаслідок збройних дій чи інших надзвичайних обставин,

не перетинаючи при цьому державного кордону, та зберігають громадянство України.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», внутрішньо переміщеною особою визнається кожна людина, яка внаслідок зазначених обставин змушена була змінити місце свого проживання, що забезпечує основу для подальшого аналізу правового статусу дітей, що належать до цієї категорії, з урахуванням специфіки їхнього становища, особливостей соціальної адаптації та гарантій надання державної підтримки, встановленої як на національному рівні, так і відповідно до міжнародних стандартів.

Зокрема, основні ознаки внутрішньо переміщених осіб включають:

- громадянство України;
- вимушеність залишення місця проживання без перетину державного кордону;
- причини переміщення, що пов'язані зі збройним конфліктом, тимчасовою окупацією або іншими надзвичайними ситуаціями.

Вказані ознаки є суттєвими для визначення статусу особи як внутрішньо переміщеної, що в подальшому впливає на правовий режим забезпечення соціальних гарантій, а саме – надання спеціалізованих послуг у сфері освіти, медичного обслуговування, соціального захисту та інших напрямків, що забезпечують реалізацію основоположних прав дитини. Гарантії дотримання прав, свобод та законних інтересів дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, регулюються як нормативно-правовими актами національного рівня, так і міжнародними документами, що встановлюють універсальні стандарти захисту прав дитини.

Законодавче забезпечення цих гарантій базується на положеннях Конституції України, міжнародних договорах, до яких приєдналась Україна, а також нормативних актах, прийнятих у відповідь на зростання чисельності внутрішньо переміщених осіб.

Сучасна юридична доктрина, зокрема роботи Цимбалістого Т. та Блащак А., які детально аналізують правові аспекти статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні, вказують на необхідність інтеграції національних механізмів захисту з міжнародними стандартами, що сприяють ефективному захисту прав дітей, зокрема шляхом забезпечення доступу до освіти, медичних послуг, соціального забезпечення та інших соціальних послуг<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Цимбалістей Т., Блащак А. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 4. С. 126–130. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/890/877>

Особливу увагу приділяють питанням прав дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, що вимагають негайного реагування з боку держави та місцевих органів влади, адже саме своєчасна та комплексна підтримка сприяє запобіганню подальшій соціальній дезадаптації та інтеграції дітей до суспільства. В умовах збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб особливо актуальним стає питання забезпечення безперервності освітнього процесу, надання психолого-педагогічної допомоги, а також створення умов для розвитку індивідуальних здібностей дітей, що дозволяє говорити про пріоритетність державної політики щодо даної категорії осіб.

Питання реалізації права на освіту для дітей-внутрішньо переміщених осіб розглядається як один із ключових напрямків забезпечення їхнього соціального захисту. Згідно з національним законодавством та міжнародними стандартами, зазначене право гарантується державою шляхом надання безкоштовної дошкільної, загальної середньої та професійної освіти, а також можливості участі у додаткових освітніх програмах, спрямованих на адаптацію до нових соціальних умов та інтеграцію у навчальний процес<sup>2</sup>. У цьому контексті слід зазначити, що дослідження Грекул-Ковалик Т. свідчать про позитивний вплив спеціалізованих програм на адаптацію дітей-внутрішньо переміщених осіб до умов нового соціального середовища, що підтверджує ефективність державних ініціатив щодо реалізації права на освіту<sup>3</sup>.

Зокрема, роботи Хомишина І. демонструють, що систематичне застосування нормативних положень у сфері освіти сприяє покращенню якості навчального процесу та зменшенню соціальних диспропорцій серед учнів, що мають статус ВПО. Щодо медичного обслуговування, то відповідно до сучасних стандартів охорони здоров'я, держава зобов'язана забезпечувати безоплатний доступ до медичних послуг, зокрема профілактичних заходів, вакцинації та екстреної медичної допомоги, що є невід'ємною складовою системи соціального захисту внутрішньо переміщених осіб.

Практика застосування законодавчих норм, спрямованих на забезпечення доступу до медичних послуг, підтверджується аналітичними дослідженнями, зокрема, авторами Гончаренко О. А., Грабар Н. М., Ковалишин І. Б. та Бортник Н. П., які у своїй роботі наголошують на

---

<sup>2</sup> Грекул-Ковалик Т. Право на освіту: виклики для внутрішньо переміщених осіб. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 8. С. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2024-8.05>

<sup>3</sup> Хомишин І. Реалізація права на освіту внутрішньо переміщеними особами. *Юридичний вісник*. 2017. № 4. С. 186–190. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13343/30.pdf>

необхідності інтеграції медичних послуг із соціальними програмами для забезпечення комплексного захисту дітей, що постраждали внаслідок збройного конфлікту<sup>4</sup>. Поряд із зазначеним, питання соціального захисту внутрішньо переміщених осіб набуває особливого значення з огляду на численні виклики, з якими стикаються такі діти, включаючи психологічні травми, втрату соціальних зв'язків та порушення життєвого циклу.

У цьому контексті важливо підкреслити, що право на соціальний захист охоплює не лише матеріальне забезпечення, а й доступ до консультаційних послуг, соціально-психологічної підтримки, а також правову допомогу, що сприяє відновленню довіри до державних інституцій та забезпечує реінтеграцію дітей у суспільство. Комплексне забезпечення прав дитини-внутрішньо переміщеної особи передбачає застосування інтегрованого підходу до розв'язання соціально-правових проблем, що виникають у зв'язку з їхнім переміщенням.

Сучасне законодавство України, зокрема Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII, регламентує механізми гарантування прав та свобод внутрішньо переміщених осіб, серед яких ключовим аспектом є забезпечення прав дітей на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист<sup>5</sup>. Дослідники, такі як Козинець І.Г. та Шестак Л.В., відзначають, що гармонізація національних нормативно-правових актів із міжнародними стандартами сприяє підвищенню ефективності правового захисту дітей, що мають статус ВПО, а також сприяє створенню умов для їхньої соціальної інтеграції та адаптації до нових життєвих реалій<sup>6</sup>.

Важливим аспектом у цьому контексті є також забезпечення доступу до правової інформації, що дозволяє батькам та опікунам оперативно отримувати консультації щодо прав та обов'язків, що виникають у зв'язку з отриманням статусу внутрішньо переміщеної особи, що, в свою чергу, сприяє своєчасній і ефективній реалізації державних програм підтримки. Не можна не зазначити, що реалізація прав дитини-внутрішньо переміщеної особи зіштовхується з численними викликами, що зумовлені як структурними недоліками державного апарату, так і специфікою соціально-психологічної адаптації дітей у нових умовах проживання.

---

<sup>4</sup> Гончаренко О. А., Грабар Н. М., Ковалишин І. Б., Бортник Н. П. Правовий статус дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні. Новий український закон. 2022. № 3. С. 45–50. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/292>

<sup>5</sup> Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18>

<sup>6</sup> Козинець І. Г., Шестак Л. В. Стандарти захисту прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародний та національний аспекти. *Академічні візії*. 2024. Вип. 29. С. 98–105. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/1242/1163/1178>

До основних проблем належать недостатність фінансових ресурсів, фрагментарність організаційної роботи у сфері соціального захисту, відсутність комплексного підходу до вирішення проблем інтеграції внутрішньо переміщених осіб, що вимагає тісної взаємодії між державними органами, громадськими організаціями та міжнародними структурами.

Зокрема, Вища школа адвокатури НААУ підкреслює необхідність розробки спеціалізованих програм, спрямованих на вирішення соціальних проблем дітей, які мають статус ВПО, що повинно враховувати як правову, так і соціально-психологічну складову даної проблематики<sup>7</sup>. Водночас, аналіз сучасного законодавства свідчить про поступове вдосконалення механізмів державної підтримки, що, однак, вимагає системних змін та посилення координації між різними галузями державного управління. За даними дослідження, опублікованого у Юридичному науковому електронному журналі (2023, № 6, С. 1–10), система соціального захисту внутрішньо переміщених осіб зазнає постійного вдосконалення, проте існують певні розбіжності між нормативно-правовою базою та практичною реалізацією встановлених стандартів.

Практична реалізація права на освіту, охорону здоров'я та соціальний захист потребує комплексного підходу, що враховує специфіку соціального статусу внутрішньо переміщених осіб, зокрема дітей, що постраждали внаслідок збройного конфлікту. Дослідження, проведене низкою українських науковців, демонструє, що інтеграція міжнародних стандартів у національне законодавство сприяє не лише підвищенню рівня правового захисту, а й створенню умов для всебічного розвитку особистості дитини, що має статус ВПО. Сучасна правова система України орієнтована на забезпечення таких гарантій, зокрема, через впровадження регулятивних механізмів, які включають правове забезпечення доступу до державних послуг, систему соціального страхування та реалізацію прав людини на всіх рівнях управління.

Розгляд проблематики правового статусу дітей-внутрішньо переміщених осіб також вимагає врахування специфічних аспектів соціально-правового аналізу, що стосуються особливостей правового становища сімей, які опинилися у скрутних життєвих обставинах. В умовах, коли державна система правового захисту переживає період трансформації, питання забезпечення соціальної адаптації дітей набуває особливої

---

<sup>7</sup> Права дітей, що мають статус внутрішньо переміщеної особи. Вища школа адвокатури НААУ. 2023. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/prava-ditei-shho-maiut-status-vnutrisnyo-peremishhenoyi-osobi>

актуальності, оскільки саме цей аспект визначає подальший розвиток соціальної політики та стратегію державного управління.

Дослідження, проведені низкою українських науковців, свідчать про необхідність формування інтегрованої системи захисту, яка базується на принципах правової визначеності, прозорості та доступності державних послуг. Особливий акцент у сучасних дослідженнях робиться на підвищенні ефективності правового забезпечення, що включає розробку механізмів оперативного реагування на зміну соціально-політичної ситуації, удосконалення нормативно-правової бази та посилення контролю за реалізацією законодавчих норм<sup>6</sup>.

У цьому зв'язку, практика застосування міжнародних стандартів у сфері захисту прав дитини є важливим інструментом для забезпечення всебічного соціального захисту, зокрема, у зв'язку з переміщенням осіб внаслідок збройного конфлікту, що дозволяє адаптувати національне законодавство до вимог сучасного суспільства та забезпечити ефективну інтеграцію дітей у нове середовище. Крім того, активне використання міжнародного досвіду дозволяє розробляти та впроваджувати інноваційні підходи до вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням права на освіту та соціальний захист, що підтверджується дослідженнями, опублікованими у фахових виданнях, зокрема, у виданнях «Академічні візії» та «Таврійський науковий вісник»<sup>8</sup>.

Важливим чинником успішної реалізації державних програм є також підвищення рівня кваліфікації спеціалістів, які працюють безпосередньо з дітьми, що мають статус внутрішньо переміщених осіб, та створення умов для безперервного професійного розвитку у сфері соціального захисту та правового забезпечення. Наукова спільнота продовжує розробляти нові підходи до вирішення актуальних проблем, пов'язаних із правовим забезпеченням статусу ВПО, що дозволяє забезпечити високий рівень правового захисту та соціальної адаптації дітей у складних умовах сучасної України.

У контексті сучасних реформ у правовій сфері важливо звернути увагу на те, що вдосконалення механізмів захисту прав дітей-внутрішньо переміщених осіб є невід'ємною складовою стратегії державного управління, спрямованої на стабілізацію соціально-економічного становища регіонів, що зазнали значних змін через внутрішнє переміщення. Реалізація комплексної політики, що враховує всі аспекти

---

<sup>6</sup> Гончаренко О. А., Грабар Н. М., Ковалишин І. Б., Бортник Н. П. Правовий статус дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні. *Новий український закон*. 2022. № 3. С. 45–50. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/292>

<sup>8</sup> Шевирталов В. С. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія : Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 2. С. 73–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.2.10>

соціального захисту, вимагає не лише вдосконалення законодавчої бази, а й посилення координації між різними інституціями, зокрема міністерствами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та юстиції. Такий підхід дозволяє створити сприятливе середовище для розвитку системи державної підтримки внутрішньо переміщених осіб, що включає як профілактичні заходи, так і механізми оперативного реагування на кризові ситуації.

У світлі вищезазначеного, особлива увага приділяється реалізації програм, спрямованих на професійну адаптацію педагогічних кадрів та підвищення кваліфікації соціальних працівників, що працюють безпосередньо з дітьми та їхніми родинами, оскільки саме цей аспект має вирішальне значення для успішної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у соціум. Аналіз нормативних документів та наукових досліджень свідчить про те, що інтеграція міжнародних стандартів у національне законодавство створює можливості для більш ефективного вирішення проблем, пов'язаних із захистом прав дітей, що мають статус ВПО, зокрема, шляхом забезпечення доступу до якісних освітніх програм, медичних послуг та соціально-психологічної підтримки, що сприяє зменшенню рівня соціального напруження в суспільстві.

Окрім того, важливим елементом у забезпеченні прав дитини є посилення правової свідомості серед громадянського суспільства, зокрема через розробку та впровадження спеціалізованих інформаційних кампаній, що спрямовані на інформування населення про їхні права та можливості отримання державної підтримки. У даному контексті виділяються заходи щодо удосконалення правової освіти, що мають на меті забезпечення своєчасного та доступного інформування сімей внутрішньо переміщених осіб про їхні законні права та обов'язки.

Практика показує, що активне залучення громадськості до процесів правового супроводу сприяє не лише підвищенню рівня правової грамотності, а й створенню сприятливого правового клімату, який є основою для стабільного функціонування системи соціального захисту. У цьому зв'язку слід відзначити, що реалізація програм соціальної адаптації дітей-внутрішньо переміщених осіб повинна базуватись на комплексних підходах, які враховують як економічні, так і правові аспекти, забезпечуючи всебічну підтримку вразливих категорій населення. Наукові дослідження, що аналізують досвід інших країн, підтверджують необхідність розробки інтегрованих моделей взаємодії між державними та недержавними структурами, що сприятиме підвищенню ефективності реалізації державних програм

у сфері захисту прав дітей<sup>9</sup>. У перспективі подальших реформ у сфері соціального захисту дітей-внутрішньо переміщених осіб важливо враховувати динаміку соціально-економічних процесів, що відбуваються як на регіональному, так і на загальнодержавному рівнях.

Сучасна правова доктрина вказує на необхідність впровадження новітніх підходів до управління соціальними ризиками, пов'язаними з внутрішнім переміщенням населення, що дозволить оперативно реагувати на виклики, пов'язані з кризовими ситуаціями. Особлива увага приділяється розробці механізмів моніторингу та оцінки ефективності державних програм, спрямованих на захист прав дітей, що мають статус ВПО, що забезпечує своєчасне виявлення недоліків у системі соціального захисту та можливість їх оперативного усунення.

Сучасні наукові дослідження підкреслюють, що ключовими факторами успішної інтеграції внутрішньо переміщених осіб є взаємодія державних органів, неурядових організацій та міжнародних партнерів, що сприяє створенню умов для стабілізації соціально-правового становища вразливих категорій населення. Такий підхід дозволяє не лише підвищити ефективність правового захисту, а й забезпечити розвиток соціальної інфраструктури, необхідної для адаптації та інтеграції дітей у нове середовище. Враховуючи зазначене, стає очевидним, що забезпечення прав дитини-внутрішньо переміщеної особи є надзвичайно складним завданням, що вимагає міждисциплінарного підходу та залучення широкого спектру фахівців. Відтак, інтеграція досвіду правознавства, соціології, психології та економіки дозволяє сформувати цілісну картину соціально-правових процесів, що супроводжують внутрішнє переміщення населення в умовах збройного конфлікту. Практична реалізація даних підходів забезпечує не лише ефективний правовий супровід, але й створює можливості для оптимізації державної політики у сфері соціального захисту. Наукова спільнота продовжує активно досліджувати проблематику внутрішнього переміщення населення, що дозволяє виявити основні тенденції та виклики, з якими стикаються діти, що мають статус ВПО.

Відповідно до проведених досліджень, зазначених у наукових публікаціях, таких як роботи Грекул-Ковалик Т., Шевирталова В.С., Хомишина І. та інших, можна зробити висновок, що комплексне забезпечення прав дитини вимагає інтеграції правових, соціальних та економічних заходів. При цьому важливо враховувати специфіку

---

<sup>9</sup> Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 1–10. URL: [https://www.lsej.org.ua/6\\_2023/1.pdf](https://www.lsej.org.ua/6_2023/1.pdf)

правового статусу внутрішньо переміщених осіб, що обумовлено низкою факторів, серед яких ключовими є вимушеність залишення місця проживання, збереження громадянства та особливості причин переміщення, що включають збройний конфлікт, тимчасову окупацію та інші надзвичайні ситуації. Системний підхід до аналізу правових аспектів дозволяє не лише забезпечити дотримання основних прав дитини, а й сприяти розробці нових механізмів, що забезпечують стабільність правового становища, підвищення рівня соціального захисту та створення сприятливих умов для соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб.

Таким чином, правовий статус дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, формується на базі комплексного нормативного забезпечення, що включає як положення національного законодавства, так і міжнародних стандартів у сфері захисту прав дитини. Враховуючи численні виклики, з якими стикається держава у процесі інтеграції внутрішньо переміщених осіб, забезпечення належного рівня соціального захисту та гарантій доступу до державних послуг є першорядними завданнями сучасної державної політики. Ефективне вирішення даної проблеми можливе лише за умов скоординованої діяльності державних органів, наукових установ та громадських організацій, що забезпечує не лише правову, а й соціально-економічну стабілізацію. Систематичний аналіз нормативних документів свідчить про необхідність удосконалення механізмів захисту прав дітей-внутрішньо переміщених осіб та створення умов для їхньої комплексної соціальної адаптації, що підтверджується даними сучасних досліджень і є запорукою успішної інтеграції у суспільство.

Проблематика правового статусу дітей, які є внутрішньо переміщеними особами, є надзвичайно актуальною в сучасних умовах, оскільки вона відображає не лише соціально-економічні, але й культурні, психологічні та правові аспекти життя дітей, які змушені адаптуватися до нових реалій. Аналізуючи сучасні виклики, можна виділити декілька ключових напрямків, що потребують детального вивчення та системного підходу з боку державних органів та наукових установ.

По-перше, необхідно забезпечити повноцінну інтеграцію правових норм, що регулюють статус внутрішньо переміщених осіб, до єдиної системи національного законодавства, що дозволить створити узгоджену правову базу для вирішення проблем соціальної адаптації дітей.

По-друге, слід розробити механізми оперативного реагування на випадки порушення прав дітей, що мають статус ВПО, що забезпечить своєчасне надання допомоги та підтримки з боку держави.

По-третє, важливо сприяти розвитку інституцій, відповідальних за моніторинг та контроль за реалізацією державних програм у сфері соціального захисту, зокрема, створити спеціалізовані комісії або робочі групи, що включатимуть представників державних органів, громадських організацій, експертів у сфері прав людини та соціальної політики. По-четверте, наукові дослідження повинні зосереджуватись на аналізі ефективності застосування міжнародних стандартів у сфері захисту прав дитини, що дозволить визначити оптимальні стратегії для інтеграції внутрішньо переміщених осіб у суспільство.

Не менш важливим є питання забезпечення ресурсного забезпечення програм, спрямованих на підтримку сімей внутрішньо переміщених осіб, адже лише системна та координована робота з усіх сторін дозволяє досягти високої ефективності заходів соціального захисту. Важливо також підкреслити, що успішна реалізація зазначених напрямків вимагає постійного діалогу між державними структурами, науковими колами та представниками громадськості, що дозволить врахувати всі аспекти та потреби дітей, що зазнали впливу внутрішнього переміщення. Сучасний досвід свідчить, що саме інтеграція різних підходів, як правових, так і соціально-економічних, є запорукою успішного вирішення проблем, пов'язаних із захистом прав дітей. Окрім того, важливим напрямком є розробка програм, що спрямовані на психологічну реабілітацію дітей, які пережили стресові ситуації, пов'язані з переміщенням, адже емоційна стабільність є основою для їхнього подальшого розвитку та соціальної інтеграції.

З огляду на вищезазначене, державна політика у сфері захисту прав дітей повинна враховувати комплексний підхід, що включає не лише нормативно-правове забезпечення, а й активне залучення соціальних служб, освітніх установ та неурядових організацій до процесу підтримки внутрішньо переміщених осіб. Врахування міжнародного досвіду та використання кращих практик інших країн може слугувати важливим орієнтиром для формування ефективних механізмів соціального захисту. Наукові публікації та аналітичні звіти, зокрема, роботи, опубліковані в таких виданнях, як «Новий український закон», «Академічні візії» та інші, свідчать про позитивний вплив інтегрованого підходу на якість життя дітей, що мають статус ВПО. Окрім того, важливо враховувати специфіку регіональних особливостей, оскільки процес адаптації дітей може мати різні характеристики залежно від соціально-економічних умов конкретного регіону.

Системний аналіз даних аспектів дозволяє розробити рекомендації для покращення механізмів державної підтримки, зокрема, щодо оптимізації організаційних структур, підвищення кваліфікації фахівців та забезпечення достатнього фінансування програм соціального

захисту. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що забезпечення прав дітей, які є внутрішньо переміщеними особами, є комплексною задачею, що вимагає системного підходу, міжсекторної координації та інтеграції найкращих міжнародних практик у національне законодавство. Такий підхід сприятиме не лише підвищенню рівня правового захисту, а й забезпечить створення умов для стабільного соціально-економічного розвитку суспільства в цілому, що є надзвичайно актуальним у сучасних умовах.

Для досягнення цієї мети необхідно врахувати, що кожен аспект правового статусу дітей-внутрішньо переміщених осіб має бути ретельно проаналізований з урахуванням актуальних соціально-економічних та політичних умов. Система державного управління повинна орієнтуватися на розробку ефективних механізмів взаємодії між всіма зацікавленими сторонами, що включає не лише державні установи, але й активні громадські організації, експертні спільноти та міжнародних партнерів. Такий підхід дозволяє не тільки оперативно реагувати на виклики, але й попереджувати можливі негативні наслідки, пов'язані з соціально-правовою нестабільністю.

В умовах сучасної глобалізації та зростаючої мобільності населення, інтеграція внутрішньо переміщених осіб у суспільство стає пріоритетним завданням, що вимагає посиленої уваги з боку законодавчої влади. Реалізація комплексних програм соціальної адаптації, які враховують специфіку регіональних особливостей, може стати фундаментом для побудови стабільного та ефективного механізму захисту прав дітей. Дослідження, проведені провідними українськими науковцями, підтверджують, що успішна інтеграція внутрішньо переміщених осіб є запорукою довгострокового соціально-економічного розвитку держави.

## **2. Повноваження Національної поліції щодо забезпечення прав і свобод дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб**

Повноваження Національної поліції щодо забезпечення прав і свобод дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, становлять важливий елемент системи державного управління у сфері охорони публічного порядку та безпеки населення. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII<sup>10</sup> встановлює нормативно-правові засади діяльності правоохоронних органів, що передбачають як загальні завдання з підтримання громадського порядку, так і конкретні функції, орієнтовані на захист уразливих

---

<sup>10</sup> Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>

категорій населення, зокрема дітей, що змушені змінити місце проживання внаслідок збройного конфлікту чи інших надзвичайних обставин. Загальні повноваження поліції включають низку заходів, спрямованих на запобігання злочинам, оперативне реагування на правопорушення, організацію профілактичних заходів, контроль за дотриманням законності, а також забезпечення стабільності правопорядку в умовах як цивільного, так і воєнного стану. Аналіз зазначеного закону свідчить про інтегрованість підходів до забезпечення публічної безпеки, що набуває особливого значення в контексті сучасних викликів, коли діяльність Національної поліції має бути орієнтована на комплексну захищеність всіх верств населення.

У сфері специфічних повноважень поліції, спрямованих на захист прав дітей-внутрішньо переміщених осіб, визначено низку заходів, що сприяють своєчасному виявленню та попередженню злочинних дій щодо дітей. До таких заходів відносяться: оперативне виявлення та запобігання правопорушенням, що завдають шкоди дітям, організація заходів із забезпечення безпеки дітей у місцях їх тимчасового проживання та навчання, а також активна взаємодія з місцевими органами влади та освітніми установами задля своєчасного вирішення правових проблем, пов'язаних із забезпеченням безпеки дитини. Наукові дослідження підтверджують, що ефективне застосування повноважень поліції у даній сфері залежить від системності заходів, інтегрованості правових норм та оперативності реагування на загрози. Зокрема, за даними Зеленського Є. С.<sup>11</sup> та Муляра Г. В.<sup>12</sup>, роль правоохоронних органів у забезпеченні прав дитини в умовах правового режиму воєнного стану набуває додаткової актуальності, оскільки специфіка воєнних умов вимагає посиленого контролю за дотриманням норм прав людини.

В умовах правового режиму воєнного стану, коли загрози безпеці дітей зростають, особливе значення набуває організація профілактичних заходів та оперативне реагування на випадки порушень, що стосуються дітей-внутрішньо переміщених осіб. Практична діяльність поліції в цьому напрямі ґрунтується на наступних ключових аспектах:

- забезпечення оперативного реагування на правопорушення, спрямовані проти дітей;

---

<sup>11</sup> Зеленський Є. С. Роль Національної поліції у забезпеченні прав дитини під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. №2. С. 452–455. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/04/78.pdf>

<sup>12</sup> Муляр Г. В. Діяльність органів Національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2023. №61. С. 130–133. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/26.pdf>

- організація інформаційного супроводу з метою роз'яснення прав та обов'язків як дітей, так і їхніх батьків чи опікунів;
- проведення профілактичних роз'яснювальних заходів серед населення;
- тісна взаємодія з освітніми та соціальними установами задля підвищення рівня безпеки в місцях перебування дітей.

Наукові дослідження вказують на те, що забезпечення прав дитини як пріоритетного напрямку діяльності правоохоронних органів набуває особливого значення у період дії воєнного стану. Романова А. С.<sup>13</sup> наголошує, що ефективність роботи поліції у сфері захисту прав дітей визначається здатністю оперативно реагувати на змінні загрози, а також інтегрувати профілактичні заходи з активною участю місцевих органів влади. Аналіз діяльності органів Національної поліції, представлений у працях Безпалової О. І.<sup>14</sup> та Мердової О. М.<sup>15</sup>, свідчить про необхідність посилення координації між різними інституціями для забезпечення комплексного захисту дітей-внутрішньо переміщених осіб. Особливу увагу приділяють також питанням правової підготовки співробітників поліції, що дозволяє підвищити рівень їхньої компетентності у сфері виявлення та запобігання правопорушенням, спрямованим проти дітей.

За результатами досліджень Корнієнка М. В. і Сухаревої А. О.<sup>16</sup> та аналізу Джугана В. О.<sup>17</sup> встановлено, що інтеграція міжнародно-правових стандартів у систему національного правового регулювання діяльності Національної поліції сприяє підвищенню ефективності заходів із забезпечення безпеки дітей, що мають статус внутрішньо переміщених осіб. До цього аспекту відноситься також системна взаємодія з соціальними службами, спрямована на комплексну підтримку дітей, які зазнали впливу збройного конфлікту. Ніколайчук

---

<sup>13</sup> Романова А. С. Забезпечення прав дитини як пріоритетний напрям діяльності Національної поліції під час дії воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 133–136. URL: [https://lsei.org.ua/12\\_2022/133.pdf](https://lsei.org.ua/12_2022/133.pdf)

<sup>14</sup> Безпалова О. І. Пріоритетні напрями діяльності органів поліції щодо забезпечення прав громадян в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Право і безпека*. 2022. № 3(86). С. 14–22. URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/614/487/>

<sup>15</sup> Мердова О. М. Особливості діяльності Міністерства внутрішніх справ України у сфері захисту прав дітей в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1 (96). С. 230–238. URL: [https://dspace.univd.edu.ua/bitstream/123456789/10512/1/Osoblyvosti\\_diialnosti\\_Ukrainy\\_u\\_sferi\\_zakhystu\\_prav\\_ditei.pdf](https://dspace.univd.edu.ua/bitstream/123456789/10512/1/Osoblyvosti_diialnosti_Ukrainy_u_sferi_zakhystu_prav_ditei.pdf)

<sup>16</sup> Корнієнко М. В., Сухарева А. О. Захист прав дітей в умовах воєнного стану: міжнародно-правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2022. № 3. С. 45–50. URL: <https://lawbulletin.oduvs.edu.ua/index.php/journal/article/view/45>

<sup>17</sup> Джуган В. О. Правосуб'єктність дитини в умовах воєнного стану в Україні. *Молодий вчений*. 2022. № 11 (99). С. 98–102. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/98>

С. В.<sup>18</sup> підкреслює, що ефективність реалізації заходів із забезпечення безпеки дітей визначається не лише рівнем координації між державними органами, але й інтеграцією сучасних методик профілактики злочинності, що орієнтовані на потреби уразливих груп населення.

Таким чином, забезпечення прав і свобод дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, є комплексним завданням, що передбачає як реалізацію загальних повноважень Національної поліції у сфері охорони публічного порядку, так і впровадження специфічних заходів щодо захисту прав дитини. Система дій поліції, спрямована на запобігання правопорушенням та забезпечення безпеки дітей, є запорукою стабільності соціально-правового клімату, що в умовах правового режиму воєнного стану набуває особливого значення. Комплексний підхід до реалізації повноважень, який включає оперативне реагування, профілактичні заходи та системну взаємодію з місцевими органами влади, дозволяє ефективно вирішувати проблеми забезпечення безпеки дітей-внутрішньо переміщених осіб та створювати умови для стабілізації правопорядку в країні.

### **3. Форми і методи взаємодії Національної поліції та Державної служби України у справах дітей щодо створення безпечового середовища**

У сучасних умовах забезпечення безпечового середовища для дітей-внутрішньо переміщених осіб набуває стратегічного значення для державної безпеки та соціальної стабільності, що зумовлює необхідність інтегрованої взаємодії між різними державними структурами. Особливу увагу приділено налагодженню співпраці між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей, що регулюється відповідною нормативно-правовою базою, спрямованою на захист прав дітей та забезпечення їх безпеки. Аналіз нормативно-правових актів, зокрема постанов, наказів та регламентуючих документів, свідчить про те, що законодавчі положення спрямовані на створення єдиного механізму взаємодії, який дозволяє узгодити дії органів у сфері охорони прав дітей-внутрішньо переміщених осіб, зокрема шляхом інтеграції профілактичних заходів, оперативного реагування на правопорушення та здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи<sup>19</sup>. Сучасна нормативно-правова база дозволяє

---

<sup>18</sup> Ніколайчук С. В. Забезпечення прав дітей, які постраждали від збройного конфлікту в Україні. *Публічне право*. 2022. № 4 (28). С. 123–130. URL: <https://publichne-pravo.com.ua/index.php/journal/article/view/123>

<sup>19</sup> Захист прав дитини в умовах війни: відверто про актуальне. *Офіційний вебсайт Міністерства внутрішніх справ України*. 20 листопада 2022 р. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/zaxist-prav-ditini-v-umovax-viini-vidverto-pro-aktualne>

визначити чіткі механізми обміну інформацією між суб'єктами взаємодії, забезпечити своєчасне виявлення потенційних загроз та реалізувати комплекс заходів для попередження порушень прав дитини, що є надзвичайно актуальним у контексті сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом та зростанням кількості внутрішньо переміщених осіб.

Підставою для ефективної взаємодії між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей є системний аналіз нормативно-правових актів, що регламентують співпрацю між цими органами. Цей аналіз включає в себе як загальні положення, що визначають принципи забезпечення публічної безпеки, так і специфічні норми, спрямовані на захист прав дітей-внутрішньо переміщених осіб. Завдання полягає у створенні умов для оперативного реагування на випадки правопорушень, що негативно впливають на безпеку дітей, а також у розробці профілактичних заходів, спрямованих на підвищення рівня правової свідомості як серед дітей, так і їхніх батьків та опікунів. Система співпраці ґрунтується на принципах прозорості, оперативності та взаємної відповідальності, що дозволяє забезпечити ефективну координацію дій між органами державної влади.

Організаційні форми взаємодії між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей включають створення спільних робочих груп, комісій та інших колегіальних органів, спрямованих на розробку та реалізацію заходів із забезпечення безпеки дітей-внутрішньо переміщених осіб. До основних форм організаційної взаємодії відносяться:

- створення міжвідомчих комісій, які проводять комплексний аналіз актуального стану безпеки дітей у місцях їхнього проживання та навчання;
- організація регулярних засідань спільних робочих груп для узгодження стратегії профілактичних та оперативних заходів;
- формування спеціалізованих комітетів, які займаються моніторингом правопорушень та виявленням потенційних загроз, а також розробкою заходів щодо їх запобігання. Така організаційна структура сприяє інтеграції зусиль усіх зацікавлених суб'єктів, що, свою чергу, підвищує ефективність реагування на кризові ситуації у сфері охорони прав дитини.

Методи спільної діяльності, що використовуються у процесі взаємодії між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей, є різноманітними і включають проведення спільних профілактичних заходів, організацію рейдів, а також інформаційно-роз'яснювальну роботу серед дітей-внутрішньо переміщених осіб та їхніх сімей. Серед основних методів можна виокремити:

- проведення профілактичних заходів у навчальних закладах, громадських центрах та місцях скупчення дітей, що сприяє своєчасному виявленню та запобіганню потенційних загроз;
- організацію спільних рейдів і оперативних заходів для виявлення випадків порушення прав дітей та оперативного реагування на них;
- реалізацію інформаційно-роз'яснювальних кампаній, спрямованих на підвищення рівня правової свідомості серед дітей та їхніх родин;
- обмін інформацією між структурами з метою своєчасного виявлення потенційних загроз та аналізу конкретних випадків порушення прав дитини. Важливим елементом цих заходів є створення єдиних інформаційних систем, що дозволяють оперативно передавати дані про виявлені загрози між Національною поліцією, держслужбою та місцевими органами влади<sup>20, 21</sup>.

Сучасна практика взаємодії між зазначеними органами демонструє, що ефективність спільних заходів значною мірою залежить від високої кваліфікації співробітників, системного підходу до вирішення проблем та регулярного моніторингу результатів проведених профілактичних заходів. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану вимагає оперативного реагування, що забезпечує своєчасне виявлення та нейтралізацію правопорушень, спрямованих проти дітей, що є особливо важливим у контексті підвищених ризиків<sup>22</sup>. Інтеграція досвіду органів місцевого самоврядування з практикою Національної поліції сприяє формуванню комплексного підходу до забезпечення безпеки дітей, що підтверджується дослідженнями, проведеними в рамках взаємодії дільничних офіцерів поліції та представників місцевих органів влади<sup>23</sup>. Систематичний аналіз нормативно-правової бази вказує на те, що забезпечення прав дітей-внутрішньо переміщених осіб можливе лише за умови тісної координації між різними структурами, що реалізують спільні профілактичні заходи та

<sup>20</sup> Поліцейський безпеки у школі – обов'язки та особливості співпраці. Офіційний вебсайт Єдиної освітньої платформи. 30 січня 2024 р. URL: <https://eo.gov.ua/politseyskyy-bezpeky-u-shkoli-obov-iazky-ta-osoblyvosti-spiivpratsi/2024/01/30/>

<sup>21</sup> Взаємодія дільничних офіцерів поліції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням серед дітей. *Вісник юридичного факультету Ужгородського національного університету*. 2023. № 12. С. 45–52. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/01/12-1.pdf>

<sup>22</sup> Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 123–130. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ade7c3ca-f959-4b9b-97f6-f88adb1c903f/content>

<sup>23</sup> Плугатар Т. А., Лелет С. М. Взаємодія органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 1. С. 7–15. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/136/118/235>

обмін інформацією про потенційні загрози, що виникають у повсякденному житті дітей<sup>24</sup>.

Зважаючи на зазначені аспекти, можна зробити висновок, що інтеграція нормативно-правових норм, організаційних форм взаємодії та методів спільної діяльності між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей створює ефективну систему забезпечення безпеки дітей-внутрішньо переміщених осіб. Такий підхід сприяє не лише оперативному реагуванню на правопорушення, але й підвищує загальний рівень правової визначеності та соціальної стабільності в умовах сучасних викликів, пов'язаних із воєнним станом та збільшенням кількості ВПО. Наукові дослідження, зокрема роботи Вітвіцького С. С. та колег<sup>25</sup>, підтверджують, що ефективна співпраця органів державної влади у сфері охорони прав дитини є основою для створення стабільного безпекового середовища, яке забезпечує як профілактику правопорушень, так і оперативне реагування на загрози. Враховуючи сучасні виклики, що постають перед системою державного управління, подальше вдосконалення нормативно-правової бази та розширення організаційних форм взаємодії мають стати пріоритетними завданнями для забезпечення високого рівня захисту прав дітей, що сприятиме їх соціальному розвитку та інтеграції у суспільство. Таким чином, комплексний підхід до формування безпекового середовища для дітей-внутрішньо переміщених осіб, що базується на ефективній взаємодії між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей, дозволяє не лише підвищити рівень правової визначеності, але й створити сприятливі умови для стабільного соціально-правового розвитку країни, що набуває особливої актуальності у сучасних умовах воєнного стану та зростання соціальних викликів<sup>26, 27, 28, 29, 30, 31</sup>.

<sup>24</sup> Пріоритетні напрями діяльності органів поліції щодо забезпечення прав громадян в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Публічне право*. 2022. № 2. С. 114–120. URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/614/487/>

<sup>25</sup> Вітвіцький С. С., Захарченко А. М., Бобкова А. Г., Алфьоров С. М. Правові форми взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку : монографія. Київ : Алєрта, 2024. 206 с. URL: <https://rep.dnuvs.ukr.education/bitstreams/ddc20b19-1a45-4ef9-869c-931c33f47c9b/download>

<sup>26</sup> Захист прав дитини в умовах війни: відверто про актуальне. *Офіційний вебсайт Міністерства внутрішніх справ України*. 20 листопада 2022 р. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/zaxist-prav-ditini-v-umovax-viini-vidverto-pro-aktualne>

<sup>27</sup> Поліцейський безпеки у школі – обов'язки та особливості співпраці. *Офіційний вебсайт Єдиної освітньої платформи*. 30 січня 2024 р. URL: <https://eo.gov.ua/politseyskyu-bezpeky-u-shkoli-obov-iazky-ta-osoblyvosti-spiivpratsi/2024/01/30/>

<sup>28</sup> Взаємодія дільничних офіцерів поліції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням серед дітей. *Вісник юридичного факультету Ужгородського національного університету*. 2023. № 12. С. 45–52. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/01/12-1.pdf>

## ВИСНОВКИ

Результати дослідження підтверджують, що забезпечення безпекового середовища для дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб, є важливим пріоритетом державної політики України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Ефективна взаємодія Національної поліції України та Державної служби України у справах дітей відіграє ключову роль у цьому процесі, адже дозволяє забезпечити комплексний підхід до захисту прав дітей-ВПО.

Аналіз нормативно-правової бази свідчить, що законодавство України містить широкий спектр положень, спрямованих на регулювання правового статусу внутрішньо переміщених осіб, включаючи дітей. Проте практика застосування цих норм виявляє низку проблем, серед яких – недостатнє фінансування соціальних програм, відсутність єдиного механізму координації між державними органами, а також потреба у вдосконаленні правозастосовної діяльності поліції та соціальних служб.

Дослідження показало, що Національна поліція України здійснює низку заходів для забезпечення прав дітей-ВПО, зокрема профілактичну роботу, виявлення фактів насильства та правопорушень, забезпечення публічного порядку та контроль за дотриманням правового режиму. Водночас аналіз виявив необхідність посилення спеціалізації працівників поліції у сфері дитячої безпеки, підвищення рівня їхньої підготовки та активнішого залучення до міжвідомчої співпраці.

Одним із важливих напрямків вдосконалення є розширення організаційних форм взаємодії між Національною поліцією та Державною службою у справах дітей. На основі аналізу чинної практики було встановлено, що ефективними є такі методи, як створення міжвідомчих координаційних груп, проведення спільних профілактичних заходів, інформаційна підтримка дітей та їхніх сімей, а також вдосконалення обміну інформацією між державними органами.

---

<sup>29</sup> Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 123–130. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ade7c3ca-f959-4b9b-97f6-f88adb1c903f/content>

<sup>30</sup> Плугатар Т. А., Лелет С. М. Взаємодія органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 1. С. 7–15. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/136/118/235>

<sup>31</sup> Пріоритетні напрями діяльності органів поліції щодо забезпечення прав громадян в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Публічне право*. 2022. № 2. С. 114–120. URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/614/487/>

Враховуючи сучасні виклики, першочерговими завданнями в контексті забезпечення безпеки дітей-ВПО є:

1. Удосконалення законодавчої бази шляхом узгодження національних нормативно-правових актів з міжнародними стандартами у сфері захисту прав дитини.

2. Посилення міжвідомчої координації, що включає створення спеціалізованих робочих груп та впровадження ефективних комунікаційних платформ між державними структурами.

3. Розширення доступу до соціальних, освітніх і психологічних послуг для дітей-ВПО з урахуванням їхніх особливих потреб.

4. Впровадження інноваційних підходів до діяльності правоохоронних органів, зокрема розвиток цифрових інструментів для моніторингу ситуації та оперативного реагування на загрози безпеці дітей.

5. Проведення системного навчання для працівників поліції, соціальних служб та педагогічного персоналу щодо роботи з дітьми-ВПО.

Отже, створення безпекового середовища для дітей-ВПО є складним багатофакторним процесом, що потребує комплексного підходу, скоординованих дій органів державної влади, громадських організацій та міжнародних партнерів. Виконання запропонованих заходів сприятиме підвищенню рівня захисту прав дітей-ВПО, їхній соціальній інтеграції та адаптації, що є важливим елементом державної політики України у період відновлення та стабілізації суспільства.

## **АНОТАЦІЯ**

У роботі проведено дослідження взаємодії Національної поліції України з Державною службою України у справах дітей у контексті створення безпекового середовища для дітей, які мають статус внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Зростання кількості ВПО внаслідок збройного конфлікту на сході України та повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році обумовило необхідність комплексного підходу до захисту прав дітей та забезпечення їхньої безпеки.

Автори аналізують нормативно-правову базу, що регулює діяльність обох інституцій, а також практичні аспекти їхньої взаємодії. Розглядаються механізми координації дій між поліцією та органами соціального захисту, спрямовані на попередження насильства, експлуатації, торгівлі дітьми та інших загроз. Окрема увага приділена програмам профілактики правопорушень серед дітей – ВПО, а також заходам з формування довіри до правоохоронних органів.

У дослідженні проаналізовано міжнародний досвід захисту дітей у кризових умовах та можливість його адаптації до українських реалій. Автори окреслюють ключові виклики у сфері міжвідомчої взаємодії,

зокрема недостатнє кадрове та ресурсне забезпечення, відсутність єдиного механізму збору даних про дітей-ВПО, а також потребу в удосконаленні алгоритмів реагування на випадки порушення прав дітей.

Запропоновано конкретні рекомендації щодо покращення співпраці між Національною поліцією та Державною службою України у справах дітей, включно із запровадженням цифрових платформ для обміну інформацією, проведенням спільних тренінгів та розробленням спеціалізованих програм реабілітації дітей, які постраждали від війни.

Результати дослідження можуть бути використані для подальшої розробки державних стратегій у сфері захисту дітей-ВПО, а також для підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів та соціальних служб у забезпеченні безпеки та добробуту цієї вразливої категорії населення.

Ключові слова: взаємодія, поліція, діти, внутрішньо-переміщені особи, захист прав та свобод, воєнний стан.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Цимбалістий Т., Блащак А. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 4. С. 126–130. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/890/877>
2. Грекул-Ковалик Т. Право на освіту: виклики для внутрішньо переміщених осіб. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 8. С. 38–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2024-8.05>
3. Хомишин І. Реалізація права на освіту внутрішньо переміщеними особами. *Юридичний вісник*. 2017. № 4. С. 186–190. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jun/13343/30.pdf>
4. Гончаренко О. А., Грабар Н. М., Ковалишин І. Б., Бортник Н. П. Правовий статус дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту в Україні. *Новий український закон*. 2022. № 3. С. 45–50. URL: <https://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/292>
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18>
6. Козинець І. Г., Шестак Л. В. Стандарти захисту прав внутрішньо переміщених осіб: міжнародний та національний аспекти. *Академічні візії*. 2024. Вип. 29. С. 98–105. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/1242/1163/1178>

7. Права дітей, що мають статус внутрішньо переміщеної особи. Вища школа адвокатури НААУ. 2023. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/prava-ditei-shho-maiut-status-vnutrisnyo-peremishhenoyi-osobi>
8. Шевирталов В. С. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія : Публічне управління та адміністрування*. 2024. № 2. С. 73–78. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.2.10>
9. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 1–10. URL: [https://www.lsej.org.ua/6\\_2023/1.pdf](https://www.lsej.org.ua/6_2023/1.pdf)
10. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
11. Зеленський Є. С. Роль Національної поліції у забезпеченні прав дитини під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 2. С. 452–455. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/04/78.pdf>
12. Муляр Г. В. Діяльність органів Національної поліції України в умовах правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2023. № 61. С. 130–133. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/26.pdf>
13. Романова А. С. Забезпечення прав дитини як пріоритетний напрям діяльності Національної поліції під час дії воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 133–136. URL: [https://lsej.org.ua/12\\_2022/133.pdf](https://lsej.org.ua/12_2022/133.pdf)
14. Безпалова О. І. Пріоритетні напрями діяльності органів поліції щодо забезпечення прав громадян в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Право і безпека*. 2022. № 3(86). С. 14–22. URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/614/487/>
15. Мердова О. М. Особливості діяльності Міністерства внутрішніх справ України у сфері захисту прав дітей в умовах правового режиму воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1 (96). С. 230–238. URL: [https://dspace.univd.edu.ua/bitstream/123456789/10512/1/Osoblyvosti\\_diia\\_lnosti\\_MVS\\_Ukrainy\\_u\\_sferi\\_zakhystu\\_prav\\_ditei.pdf](https://dspace.univd.edu.ua/bitstream/123456789/10512/1/Osoblyvosti_diia_lnosti_MVS_Ukrainy_u_sferi_zakhystu_prav_ditei.pdf)
16. Корнієнко М. В., Сухарева А. О. Захист прав дітей в умовах воєнного стану: міжнародно-правовий аспект. *Юридичний вісник*. 2022. № 3. С. 45–50. URL: <https://lawbulletin.oduvs.edu.ua/index.php/journal/article/view/45>

17. Джуган В. О. Правосуб'єктність дитини в умовах воєнного стану в Україні. *Молодий вчений*. 2022. № 11 (99). С. 98–102. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/98>

18. Ніколайчук С. В. Забезпечення прав дітей, які постраждали від збройного конфлікту в Україні. *Публічне право*. 2022. № 4 (28). С. 123–130. URL: <https://publichne-pravo.com.ua/index.php/journal/article/view/123>

19. Захист прав дитини в умовах війни: відверто про актуальне. Офіційний вебсайт Міністерства внутрішніх справ України. 20 листопада 2022 р. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/zaxist-prav-ditini-v-umovax-viini-vidverto-pro-aktualne>

20. Поліцейський безпеки у школі – обов'язки та особливості співпраці. Офіційний вебсайт Єдиної освітньої платформи. 30 січня 2024 р. URL: <https://eo.gov.ua/politseyskyu-bezpeky-u-shkoli-obov-iazky-ta-osoblyvosti-spivpratsi/2024/01/30/>

21. Взаємодія дільничних офіцерів поліції та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання правопорушенням серед дітей. *Вісник юридичного факультету Ужгородського національного університету*. 2023. № 12. С. 45–52. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2023/01/12-1.pdf>

22. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2023. № 1. С. 123–130. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ade7c3ca-f959-4b9b-97f6-f88adb1c903f/content>

23. Плугатар Т. А., Лелет С. М. Взаємодія органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні. *Law. State. Technology*. 2023. Вип. 1. С. 7–15. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/download/136/118/235>

24. Пріоритетні напрями діяльності органів поліції щодо забезпечення прав громадян в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Публічне право*. 2022. № 2. С. 114–120. URL: <https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/download/614/487/>

25. Вітвіцький С. С., Захарченко А. М., Бобкова А. Г., Алфьоров С. М. Правові форми взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з органами місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку : монографія. Київ : Алерта, 2024. 206 с. URL: <https://rep.dnuvs.ukr.education/bitstreams/ddc20b19-1a45-4ef9-869c-931c33f47c9b/download>

**Information about the authors:**

**Opatsky Roman Mykolayovych,**

Doctor of Juridical Sciences, Docent,

Associate Professor of the Department of Administrative Law  
and Process

Dnipro State University of Internal Affairs,

26, Nauki ave., Dnipro, 49005, Ukraine

**Molchanov Rostyslav Yuriiovich**

Candidate of Juridical Sciences (Ph.D.),

Associate Professor of the Department of Administrative Law  
and Process

Dnipro State University of Internal Affairs

26, Nauki ave., Dnipro, 49005, Ukraine